

Biskop Birkeli til minne

Biskop Fridtjof Søiland Birkeli er død 77 år gammel. Med ham er en av Den norske kirkes mest begavede og farverige personer i vår tid gått bort. Birkeli var født på Madagaskar, hvor hans foreldre var misjonærer. Moren var diakonisse, faren – Emil Birkeli – tok doktorgraden på et religionshistorisk emne og var flere år forstander for Misjonsskolen i Stavanger.

Fridtjof Birkeli var selv Madagaskar-misjonær 1933–1944. Han ble i 1942 gift med misjonær Borghild Sandbæk. I 1944–1945 oppholdt Birkeli seg i Syd-Afrika der han døden nær måtte operere bort den ene nyren. Et USA-opphold i 1946–1947 ga ham helsen tilbake. Etter noen år i Det Norske Misjonsselskaps tjeneste, ble Birkeli i 1954 direktør for misjonsavdelingen i Det Lutherske Verdensforbund til han i 1957 overtok som generalsekretær i Det Norske Misjonsselskap, en stilling han hadde til han 1961 ble vigslet til biskop i Stavanger, 1968–1972 var Birkeli Oslo biskop.

I sin tjeneste som misjonær, satte Birkeli dype spor etter seg, blant annet som lærer ved den gassisk-lutherske presteskolen. Han skrev senere avsnittet om Madagaskar innland i Det Norske Misjonsselskaps histories fjerde bind. Som dynamisk misjonsleder tok han initiativ til opprettelsen av radiostasjonen Radio Voice of the Gospel i Addis Abeba og til det første All African Lutheran Conference i Marangu.

Det var internasjonale dimensjoner over Birkeli som kirkemann, og utallige var de tillitsverv han hadde gjennom mange år blant annet i World Christian Broadcasting Association.

Birkeli har skrevet en rekke misjonsbøker og reiseskildringer preget av selvopplevelsens øyeblikksinntrykk, men Birkeli hadde tross dårlig helse også overskudd til å drive forskning. Som forsker var Birkeli iderik og skarpsindig. Det slo igjennom i hans teologiske doktoravhandling fra 1952. «Politikk og misjon, de politiske og interkonfesjonelle forhold på Madagaskar og deres betydning for den norske misjonens grunnlegging, 1861/1875». I 1973 kom Birkelis bidrag til norsk kirkehistorie «Norske steinkors i tidlig middelalder» og 1982 «Hva vet vi om kristningen av Norge?». Den siste boken var et forarbeide til en større undersøkelse som konsentrerte seg om Olav Haraldssons biskop Grimkjell. Han var en flittig medarbeider

i Norsk Tidsskrift for Misjon, og var både medlem av Egede Instituttets styre og en tid formann i representantskapet.

Birkeli var æresdoktor ved universitetene i Hamburg og Uppsala og ved Augustana College, Syd-Dakota, og var medlem av flere videnskapelige selskaper, blant annet Det Norske Videnskaps-Akademi og Académie Malgache. Han var kommandør med stjerne av St. Olavs Orden og offiser av Storbritannias imperieorden. Birkeli var en lederskikkelse, livlig, energisk og charmerende.

Jeg lyser fred over hans minne.

Nils E. Bloch-Hoell